

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0240115 Prinskullen

Länsstyrelsen
Örebro län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU som skapades för att hejda utrotning av vilda djur och växter och att bevara deras livsmiljöer. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom nätverket av Natura 2000-områden säkerställs livsmiljöer och arter inför framtiden. Varje land är skyldigt att bevara utpekade naturtyper och arter i landets Natura 2000-områden. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. I Örebro län finns 28 av dessa naturtyper. Taiga, slätterängar i låglandet och högmossar är några exempel på utpekade naturtyper i vårt län. I länet ingår 43 arter i fågeldirektivet och 25 arter ingår i habitatdirektivet. Exempel på arter som ingår fågeldirektivet är havsörn, trana och tjäder och exempel på arter i habitatdirektivet är läderbagge, större vattensalamander, asknätfjäril och guckusko.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan (eller skötselplan) med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska tydliggöra inriktningen på förvaltningen av området och ligga till grund för tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den är ett så kallat "levande dokument".

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. beslut om bildande av naturreservat.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Rolf Wedding

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0240115 Prinskullen

Kommun: Askersund

Områdets totala areal: 14,9 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-02-02

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-03-20

Markägarförhållanden: Privat

Regeringsbeslut, historik: SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

3160 - Myrsjöar

9070 - Trädklädd betesmark

9080 - Lövsumpskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Natura 2000-områdets huvudsakliga naturvärde är knutet till gamla ekar, men även den relativt orörda tjärnen och omgivande mossen är betydelsefull för den biologiska mångfalden.

Motivering

Trädklädda betesmarker med grova solbelysta lövträd är särskilt värdefulla eftersom sådana träd är viktiga livsmiljöer för många organismer. Antalet rödlistade arter som är knutna till naturtypen är högt. Finns det gott om död ved kan även ett stort antal rödlistade arter knutna till sådana substrat finnas i naturtypen.

Prioriterade åtgärder

Fortsatt bete och röjningar vid behov i ekhagen medan övriga delar i huvudsak ska lämnas för fri utveckling. Skötselplanen bör revideras med målsättningen att området bättre överensstämmer med bevarandemålet för naturtyperna i området.

Beskrivning av området

Prinskullen, som är en hög och uppstickande åskulle söder om Natura 2000-området, har fått ge namn till både naturreservatet och Natura 2000-området. Norr om själva Prinskullen är åsen lägre. I sluttningen ner mot sjön ligger betesmark och öster om den finns delvis sank mark med lövsumpskog. Strax söder om betesmarken ligger Rudatjärnen, en så kallad dödisgrop fylld med vatten och omgiven av gungflystränder.

Enligt häradskartan från 1800-talet har norra delen av Natura 2000-området varit löväng och resten har varit beväxt med barrträd. Idag betas den västra delen av den tidigare ängen och den östra delen är lövskog. I betesmarken dominerar björk och ek med inslag av lönn, sälg, asp, al, rönn, hassel och en. Lite drygt 70 ekar är beskrivna i en inventering 1999 och ungefär hälften av dessa har en stamdiameter som överskrider 70 centimeter. Enstaka grova björkar finns också. Vid basinventering 2005 noterades sex ekar över 1 m i diameter och ca 30 hålträd av främst ek, björk och sälg. På ek har ekticka påträffats och även hasselsopp är känd från denna del av området. Längst ut i nordost övergår betesmarken i en öppen fuktig mark. Här växer bl.a. blåtåtel, knapptåg, tuvtåtel, hundstarr, gökblomster, hirsstarr, knägräs, stagg och sumpmåra.

Lövskogen är fuktig och frodig. Medelålders al, asp och björk dominerar trädskiktet. Äldre ek kvarstående från tiden då skogen brukades som löväng finns. Några grövre ekar har frihuggits. I övrigt är mängden grova träd och död ved liten. Närmare Rudatjärnen blir marken fuktigare och det finns ett relativt stort inslag av gran. Enstaka yngre hägg, rönn, ask och lönn finns också i lövskogen. I buskskiktet finns bl a hassel, röda vinbär, brakved och hallon. I fältskiktet finns gott om ormbunkar (majbräken och hultbräken), skogsfräken, älgört, tuvtåtel, ormbär, humleblomster och frossört och enstaka grönvit nattviol. Mossfloran är rik i den fuktiga miljön, bl.a. växer krushättemossa på hassel och palmmossa på marken.

Rudatjärnen ligger omgiven av tallskog som närmare tjärnen övergår i tallmosse. Förutom vitmossa växer hjortron, ljung, kråkris, tuvull, skvattram, odon och tranbär i mossen. Storsileshår finns i riklig mängd och i strandlinjen vid tjärnen dominerar vitag. I tjärnen finns rikligt med vit näckros.

Vad kan påverka negativt

Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk

- Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).
- Hela Natura 2000-området är skyddat som naturreservat enligt 7 kap Miljöbalken.
- Strandskydd gäller 100 m från strandlinjen enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken dels längs stranden mot Lilla sundet samt Edösundet och dels för Rudatjärnen (naturtyp 3610).
- Betesmarken i området omfattas av landsbygdsprogrammets miljöersättning för betesmarker och slåtterängar och är kvalificerad för miljöersättning med särskild skötsel.

Övriga bevarandeåtgärder

- Nuvarande reservatsskydd kan vara otillräckligt för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd för myrsjöar och sumpskogar. Reservatsskyddet innebär inte ett strikt skogsskydd. En översyn av reservatsbestämmelser och skötselplan bör göras i samråd med fastighetsägaren.
- 9070 Trädklädda betesmarker:
Hävd i form av bete, gärna sambete av får och nöt.
Tillsyn och vid behov busk- och slyröjning runt ekarna.
- 3160 Myrsjöar:
Sjön och dess närmaste omgivning lämnas för fri utveckling.
- 9080 Lövsumpskogar:
Gallring av gran. Därefter uppföljning av gran.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet

3160 - Myrsjöar

Areal: 0,96 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturliga sjöar och småvatten med relativt näringsfattigt vatten brunfärgat av torv eller humusämnen och ett naturligt lågt pH. Vegetationen är gles och ofta bestående av flytbladsväxter och akvatiska mossor. Stränderna är i huvudsak organogena med myrvegetation, gles starr och flytande vitmossebestånd som i regel bildar gungflyn. Myrsjöar är normalt relativt små och förekommer i hela landet, framför allt på organogena och näringsfattiga jordar i myrrika områden samt i skogslandskapet.

Rudatjärnen ligger omgiven av tallskog som närmare tjärnen övergår i tallmosse. Förutom vitmossa växer hjortron, ljung, kråkris, tuvull, skvattram, odon och tranbär i mossen. Storsileshår finns i riklig mängd och i strandlinjen vid tjärnen dominerar vitag. I tjärnen finns rikligt med vita näckrosor.

Bevarandemål

Arealen 3160 Myrsjöar ska vara minst 0,96 hektar. Sjöns strandvåtmarker och strandskog ska vara intakta. Sjöns hydrologi ska vara ostörd, det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Sjön ska ha god vattenkvalité med naturlig artsammansättning utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar. Det ska finnas följande karaktärsarter: vita näckrosor och vitag.

Negativ påverkan

- Skogsbruksåtgärder i närområdet kan förändra hydrologi och struktur i strandzonen och orsaka grumling och förändrad tillförsel av organiskt material.
- Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och orsaka genetisk kontaminering.
- Kalkning av omgivande våtmarker, naturligt sura tillflöden och sjöar påverkar förutsättningarna för de arter som är anpassade till naturligt sura förhållanden.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen i området bedöms vara gynnsam. En förutsättning för att bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd är att sjön och dess närmaste omgivning lämnas för fri utveckling.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 6,51 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen förekommer på fastmark och är torr-blöt och näringsfattig-näringsrik. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar betade trädklädda hagmarker och betad skog. Naturtypen ska ha en lång hävdkontinuitet så väl som trädkontinuitet och inslag av gamla träd ska finnas. Bete förekommer normalt i naturtypen. Området ska hysa en från naturvårdssynpunkt värdefull artstock knuten till betespåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd.

Lite drygt 70 ekar är beskrivna i en inventering 1999 och ungefär hälften av dessa har en stamdiameter som överskrider 70 centimeter. Enstaka grova björkar finns också. Vid basinventering 2005 noterades sex ekar över 1 m i diameter och ca 30 hålträd av främst ek, björk och sälg. På ek har ekticka påträffats och även hasselsopp är känd från denna del av området. Längst ut i nordost övergår betesmarken i en öppen fuktig mark. Karaktärsarten teveronika är vanlig i området liksom den för naturtypen typiska arten gökärt. Andra typiska arter som noterats i betesmarken är ormrot, liten blåklocka, knägräs, stagg och ängsvädd.

Bevarandemål

Arealen av trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 6,51 hektar. Regelbundet bete ska påverka området. Naturtypen ska innehålla en för naturtypen naturlig artsammansättning. Skogs- och trädkontinuitet med inslag av gamla träd och träd- och buskföryngring. Kontinuerlig luckighet och gläntor för större ljusinsläpp, både till fältskiktet och till trädstammar och död ved förekommer. Typiska arter såsom gökärt, knägräs och liten blåklocka ska finnas i området.

Negativ påverkan

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Överbete. Alltför intensivt betetryck påverkar naturtypen negativt.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar påverkar floran negativt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

9080 - Lövsumpskog

Areal: 3,07 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäckten och i vissa fall även på torvmark av löv-kärrstorp/vasstorp. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) utgör minst 50% av grundytan. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av klibbal och ibland ask. Längre norrut finns mest gråal och glasbjörk. Vidarter kan förekomma i både träd- och buskskikt. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen.

Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi får inte vara under stark generell påverkan från markavvattning.

Lövsumpskogen i Prinskullen är fuktig och frodig. Medelålders al, asp och björk dominerar trädskiktet. Äldre ek kvarstående från tiden då skogen brukades som löväng finns. Några grövre ekar har frihuggits. I övrigt är mängden grova träd och död ved liten.

Bevarandemål

Arealen 9080 Lövsumpskog ska vara minst 3,0 hektar. Småskaliga naturliga processer, som t. ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning ska påverka skogens dynamik och struktur. Lövträd ska utgöra ett dominerande inslag. Det ska finnas gamla träd och förnygring av nya träd som efterträdare av al och glasbjörk. Det ska finnas liggande död ved och stubbar samt stående döda eller döende träd.

Gran, buskar och sly ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Det ska finnas följande typiska arter såsom t ex klibbal, glasbjörk och missne.

Negativ påverkan

- Inväxning av gran är ett hot.
- Alla former av produktionsinriktat skogsbruk (som t ex avverkning, transporter, markberedning, dikning, plantering av gran) i nära anslutning till området kan vara ett hot för gynnsam bevarandestatus. Intelligande avverkningar kan t ex leda till negativa effekter på hydrologin och luftfuktigheten.

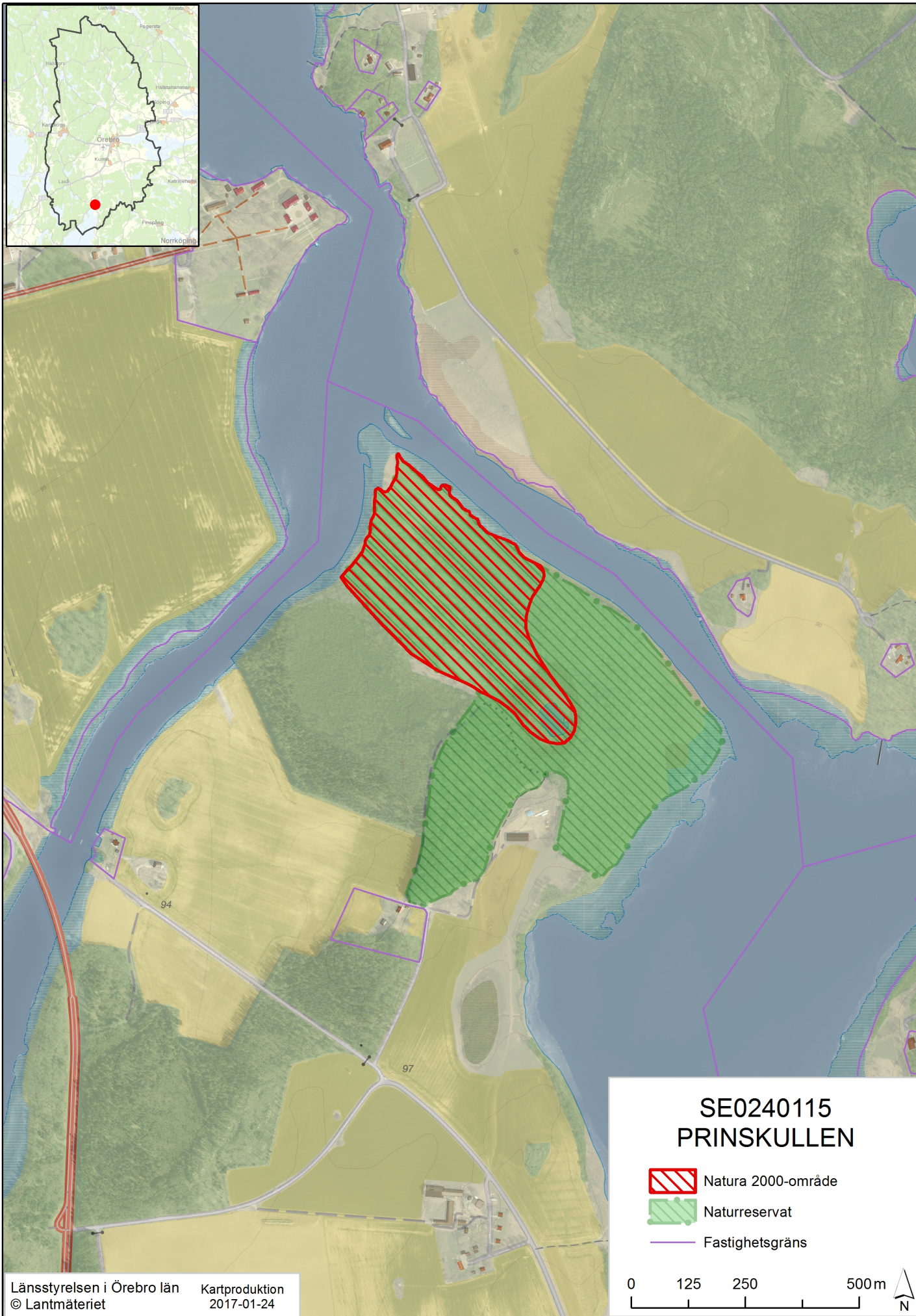
Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. Skogen innehåller få gamla träd och en liten mängd död ved. Den är inte typisk för naturtypen utan södra delen, närmast betesmarken har mera karaktären av boreonemoral ädellövskog (9020).

Dokumentation

- Artportalen, ArtDatabanken SLU (www.artportalen.se)
- Jordbruksverket. 2002-2004. Inventering av värdefulla ängs- och betesmarker. Jordbruksverkets databas TUVVA och GIS-skikt.
- Länsstyrelsen i Örebro län. 1984. Naturvårdsöversikt Örebro län, område T 126 Askersund och 82:37. Publ. nr 1984:5.
- Länsstyrelsen i Örebro län. 1995. Inventering av ängs- och hagmarker i Örebro län, södra delen, objekt 82:91. Publ. nr 1995:14.
- Länsstyrelsen i Örebro län. 1997. Enskild rådgivning(T 768) 1996, inom kampanjen Markernas mångfald.
- Länsstyrelsen i Örebro län. 2000. Åtgärdsplan enligt miljö- och landskapsbygdsprogrammets miljöersättning för betesmarker. Gäller 2001-2005. Brukare T 4278.
- Löfgren, Nilsson och Wilhelmson. 1999. Stjärnsund – Prinskullen – Edö, Askersunds kommun. Botanisk inventering utförd 1998-199. Länsstyrelsen i Örebro län. Publ. nr 199:41.

Översiktskarta

Natura 2000-området Prinskullen (SE0240115)

Teckenförklaring

 Naturtyper

Natura 2000-naturtyper (yta totalt, ha)

3160 Myrsjöar (0,96)

9070 Trädklädd betesmark (6,51)

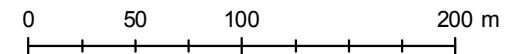
9080 Lövsumpskog (3,07)

Övriga naturtyper (yta totalt, ha)

6000 Ickenatura-gräsmarker (1,30)

9900 Ickenatura-skog (2,47)

9925 Ickenatura-skog på fuktig-blöt mark (0,63)

Länsstyrelsen Örebro län
©Lantmäteriet

Länsstyrelsen
Örebro län

Länsstyrelsen i Örebro län
Stortorget 22, 701 86 Örebro
010-224 80 00
orebro@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/orebro